

MÜSTAKBEL ALACAKLARIN HACZİ
(“Haciz İhbarnamesi”(İİK.89)-“Haciz Yazısı”(İİK.78))

Av. Talih Uyar*

KONULAR:

a) Üçüncü kişi bankaya ‘*haciz ihbarnamesi*’ (İİK. 89) ve ‘*haciz yazısı*’ (müzekkeresi) gönderilmesinin doğurduğu sonuçlar nelerdir?

b) Üçüncü kişi bankaya hangi durumlarda ‘*haciz ihbarnamesi*’ (İİK. 89), hangi durumlarda ‘*haciz yazısı*’ (İİK. 78) gönderilmesi gerekir?

c) Üçüncü kişi bankaya ‘*haciz ihbarnamesi*’ (İİK. 89) ya da ‘*haciz yazısı*’ (İİK.78) gönderilmesi halinde banka tarafından yapılacak işlemler nelerdir?

d) Kimi Yargıtay kararlarında yer alan “*haciz yazısı (müzekkeresi) ile ancak ‘mevcut (doğmuş) bir alacak üzerine haciz konulabileceği, henüz doğmamış fakat doğması muhtemel bir alacağın haczinin ancak haciz ihbarnamesi gönderilerek’ mümkün olabileceği*” ya da “*tam tersine işlem yapılarak böyle bir sonuç elde edilebileceği*” şeklindeki görüşten (uygulamada) hangisinin doğru olduğu?

I- «*Borçlunun üçüncü kişilerde bulunan -kıymetli evraka bağlanmamış- hak ve alacaklarının haczi*» konusu İİK. mad. 89’da ayrıntılı biçimde düzenlenmiştir.¹

Borçlunun mallarının haczini isteme aşamasına gelmiş bulunan alacaklı borçlunun yanında bulunan ya da adına tapuda kayıtlı bulunan mallarının dışında, üçüncü kişilerde bulunan borçluya ait mal, hak ve alacakların da haczedilmesini isteyebilir.

Üçüncü kişilerde bulunan borçluya ait bu mal, hak ve alacaklar;

aa) Ya; «para», «banknot», «hâmiline ait senet», «poliçe», «cirosu kâbil diğer senetler», «altın gümüş ve diğer kıymetli şeyler» niteliğindedir.

bb) Ya da; «kıymetli evraka bağlı olmayan alacak», «diğer talep hakları» ve «-yukarıda belirtilen kıymetli şeyler dışında- taşınır mal» niteliğindedir.

Birinci guruptaki mal ve hakların haczi; **a)** Eğer bunlar *borçlunun elinde ise*; bunların fiilen görülerek, bunlara el konulması ile mümkün olur (İİK. mad. 88/I).² **b)** Eğer bunlar *borçlunun elinde olmayıp, -vedia, rehin gibi- herhangi bir hukuki sebepten dolayı üçüncü kişinin elinde ise (örneğin bankaya tahsile verilmiş veya rehin edilmişse, bankanın kiralık kasasına*

* İzmir Barosu Avukatlarından

¹ UYAR, T. Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki -Kıymetli Evraka Bağlanmamış Olan- Hak ve Alacaklarının Haczi (İİK. mad. 89) (Legal Huk. D. Kasım/2005, s:3999-4022 – Aralık/2005, s:4251-4271) – YAVAS, M. Borçlunun Üçüncü Şahıslardaki Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi, 2005 – İYİLİKLİ, A. C. Haciz İhbarnameleri, 2012 – AKİL, C. Borçlunun Üçüncü Şahıslardaki Mal ve Alacaklarının Haczi, 2013 – KURU, B. Bankalardaki Mevduatın ve Diğer Alacakların Haczi, 1977 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C İcra Hukukunda Haciz, 3. Baskı, 2016, s: 250 vd.

² Bu konuda ayrıntılı açıklama için bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra Hukukunda Haciz, s: 153 vd. – UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, 3. Baskı, 2014, C: 2, s: 1725 vd. – UYAR, T. İİK. Şerhi, C:5, 4. Baskı, 2009 s: 7568

konulmuşsa), bunların haczi İİK. mad. 88'e göre değil, 89'a göre yapılır. Çünkü bunlar «üçüncü kişideki taşınır» hükmündedir...^{3 4}

İkinci guruptaki mal ve hakların haczi ise **İİK. mad. 89**'da, ayrıntılı biçimde düzenlenmiştir.⁵

Uygulamayı en fazla yoran⁶ ve alacaklının, borçlunun malvarlığına etkili bir şekilde el uzatmasını sağlamak amacı ile kabul edilmiş olan⁷ bu maddede, borçlunun üçüncü kişideki - kıymetli evraka bağlanmamış olan- hak ve alacakları ile, taşınır mallarının haczi konusu düzenlenmiştir.

İİK. mad. 89'da; borçlunun üçüncü kişideki;

- a) Kıymetli evraka bağlı olmayan alacaklarının,
 - b) Diğer talep haklarının,
 - c) Taşınır mallarının,
- ne şekilde haczedilebileceği gösterilmiştir.

Borçlunun, üçüncü kişideki kıymetli evraka bağlı olmayan alacaklarının haczi; İİK. mad. 89'da, «*hâmiline ait olmayan ve ciro su kâbil bir senede müstenid bulunmayan alacaklar*» olarak gösterilmişse de, bir kıymetli evrak türü olan «*nama yazılı senetler*» burada öngörülmemiş olmasına rağmen, bunların da, bu maddenin kapsamına girdiğini kabul etmek gerekir. İİK. mad. 89/I'de -İİK. mad. 88/I'de olduğu gibi- sadece «*hâmiline ve emre yazılı senetler*» belirtilmek suretiyle, «*nama yazılı senetler*»in bu maddenin kapsamı dışında bırakıldığı izlenimi uyanmakta ise de, kıymetli evrak'ı; «*hakın senede bağlı olduğu ve senetsiz devir ve tasarrufun mümkün olmadığı senetler*» şeklinde tanımlayan ve açıklayan TTK. mad. 645, 646, 647, 655, 656 maddeleri karşısında, aynı tanımlamaya giren «*nama yazılı senetler*»in haczinin de «*hâmiline ve emre yazılı senetler*» gibi -İİK. mad. 88'e göre- yapılması gerekir.

Başka bir deyişle, *nama yazılı kıymetli evrakta* da, hak senede kesin olarak bağlı ve kural olarak, senetle birlikte olmaksızın hakta -haciz de dahil- tasarruf imkânsız olduğundan, «*nama yazılı senetlere bağlı*» hakların da haczi, ya borçlu yanında senetlerin fiilen görülmesi ve el konması (İİK. mad. 88/I) ya da -aşağıda ayrıntılı olarak inceleneceği gibi- mülkiyeti borçluya ait senetleri vedia, rehin, âriyet (hatır senedi) olarak veya vekaleten yahut intifa hakkı sahibi sıfatıyla elinde bulunduran üçüncü kişilerin yokluğunda «*haciz kararı almak ve ayrıca tedbir niteliğinde olarak bu haczin üçüncü kişiye ihbarı*» (İİK. mad. 89/I) suretiyle mümkündür. Bu nedenle; bankaya borçlu tarafından tahsile verilmiş ya da rehnedilmiş kambiyo senetlerinin de haczinde İİK. mad. 89 uygulanabilir.^{8 9 10}

³ DOMANIÇ, H. Kıymetli Evraka Bağlanması Mümkün Hakların Haciz Kabiliyeti (BATİDER), 1970, C: V, S: 4, s: 756 – DOMANIÇ, H. Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması, s: 1033 vd. – MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukuku, 2013, C: 1, s: 592 – DEYNEKLİ, A./KISA, S. Hacizde ve İflâsta Sıra Cetveli, 2005, s: 60

⁴ Bknz: 19. HD. 28.11.1996 T. 6832/10663 (www.e-uyar.com)

⁵ UYAR, T. Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki -Kıymetli Evraka Bağlanmamış- Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi (9 Eylül Üniversitesi Hukuk Fak. Der. Sayı: 2, s: 205-227) – UYAR, T. Borçlunun Üçüncü Şahıslarda Bulunan Alacakları ve Menkul Mallarının Haczi (ABD. 1976/6, s: 1008-1020; İBD. 1977/10-11-12, s: 37-50)

⁶ İLALAN, F. İcra ve İflâs Kanunu Değişiklik Tasarısı Hakkında Seminer, 1963, s: 21

⁷ POSTACIOĞLU, İ. İcra Hukukunun Esasları, 1982, s: 451

⁸ DOMANIÇ, H. Kıymetli Evraka Bağlanması Mümkün Hakların Haciz Kabiliyeti, (BATİDER, 1970, C: V, S: 4, s: 757) – KURU, B. İcra ve İflas Hukuku C:1, 1988, s:773 – YAVAŞ, M. age, s:147

⁹ Bknz: 19. HD. 28.11.1996 T. 5571/10662 (www.e-uyar.com)

¹⁰ Karş: 12. HD. 16.01.1991 T. 13840/235 (www.e-uyar.com)

Yargıtay, çeşitli içtihatlarında, «bono»ların,¹¹ «çek»lerin¹² «hâmiline yazılı olan ya da cirosu mümkün senetler»in,¹³ kısacası «kambiyo senetleri»nin¹⁴ ve «anonim şirket hisse senetleri»nin,¹⁵ 89. maddeye göre üçüncü kişi senet borçlusuna (hisse senedini çıkarmış olan şirkete) ‘haciz ihbarnamesi’ gönderilerek haciz edilemeyeceğini, ‘senetlerin fiilen haczedilip, muhafaza altına alınması suretiyle -yani; İİK. mad. 88’e göre- haciz edilebileceğini¹⁶ belirtmiştir. Bu kural, kamu düzeni ile ilgili ve emredici bir kural olduğundan buna aykırı olarak yapılan işlem (yani; bu tür senetlerin 89. maddeye göre ‘haciz ihbarnamesi’ gönderilerek haczedilmesi) *süresiz şikâyet*’e neden olur.¹⁷ Ayrıca belirtelim ki, -hatalı olarak- gönderilen haciz ihbarnamelerine şikâyet ve itirazda bulunmayan üçüncü kişinin (kambiyo senedi borçlusunun) senedin bedelini icra dairesine ödemiş olması, daha sonra aynı senet bedelini -ikinci kez- senedin iyiniyetli hâmiline ödemekten kendisini kurtarmaz.¹⁸

Bu maddeye göre haczi söz konusu olan alacak, *tâliki koşula bağlı olsa dahi* haczedilebilir.¹⁹

II- “Müstakbel alacakların haczi”: “İki kişi (inceleme konumuz bakımından ‘*takip borçlusu*’ ile ‘*onun borçlusu olan banka*’) arasında mevcut olan bir hukuki ilişkiye (temele) dayanan, henüz doğmamış olmakla beraber ileride doğması muhtemel bulunan alacaklar”a *m ü s t a k b e l a l a c a k l a r* denilir.²⁰

Bu tür bir alaktan bahsedebilmek için ‘*bir hukuki ilişkinin varlığı*’ ve ‘*bu ilişkiden doğacak alacağın cinsinin ve borçlusunun (inceleme konumuzda; bankanın) belli olması*’ yeterlidir. Alacağın miktarının belli olması veya böyle bir alacağın doğmama ihtimalinin de bulunması önemli değildir. **Doktrinde** müstakbel alacaklara şu örnekler verilmiştir: İşçi ve memurların işveren nezdinde işleyecek ücret alacakları, kiralyanın kiracıdan olan kira alacağı; belediye, Toki, DSİ vb. kurumlar için iş yapan müteahhidin kurumdan olan istihkak alacağı, banka teminat mektuplarından doğan alacak, mülkiyeti saklı tutma sözleşmesinden doğan alacak, ortaların, ortaklıktaki tasfiye, kâr payı, faiz, avans ve masraf alacağı.

Buna karşılık, takip borçlusu ile üçüncü kişi (banka) arasında (birinci haciz ihbarnamesinin tebliğ edildiği anda) mevcut olan bir hukuki ilişkiye (temele) dayanmayan, *sırf ümit ve ihtimale dayanan* alacakları, buradaki anlamda ‘*müstakbel alacak*’ olarak nitelendirmek mümkün değildir. Örneğin; bankada hiçbir alacağı olmayan bir kişi (takip borçlusu) adına, bundan sonra bankaya gelmesi ihtimali olan havaleler, takip borçlusu bakımından müstakbel bir alacak sayılamaz ve alacaklı böyle *sırf ümit ve ihtimale dayanan* havale alacağı için, bankaya haciz ihbarnamesi gönderemez; daha doğrusu icra dairesi; alacaklının bu şekildeki bir talebini reddeder, bankaya haciz ihbarnamesi gönderemez.²¹

¹¹ Bknz: 12. HD. 03.03.2006 T. 977/4160; 23.02.1982 T. 684/1362 (www.e-uyar.com)

¹² Bknz: 11. HD. 12.10.1984 T. 4507/4666; 12. HD. 24.05.1978 T. 4666/4766 (www.e-uyar.com)

¹³ Bknz: 11. HD. 12.10.1984 T. 4507/4666; 12. HD. 28.06.1982 T. 5490/5788; 23.02.1982 T. 684/1362 (www.e-uyar.com)

¹⁴ Bknz: 12. HD. 18.03.2003 T. 2563/5668 (www.e-uyar.com)

¹⁵ Bknz: 12. HD. 25.03.2013 T. 16702/25503; 08.03.2005 T. 351/4722; 01.11.2004 T. 18478/22744; 11.03.2004 T. 606/5526 (www.e-uyar.com)

¹⁶ Bknz: 12. HD. 01.11.2011 T. 4965/20942; 11. HD. 30.03.1982 T. 1157/1386; 12. HD. 10.07.1985 T. 13946/7878 (www.e-uyar.com)

¹⁷ Bknz: 12. HD. 24.05.1978 T. 4666/4766 (www.e-uyar.com)

¹⁸ Bknz: 12. HD. 19.04.1983 T. 1901/3059 (www.e-uyar.com)

¹⁹ BELGESAY, M. R. İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, 1948, s: 265 – KURU, B. Bankalardaki Mevduatın ve Diğer Alacakların Haczi, 1977, s: 72 – KURU, B. Bankalardaki Mevduatın ve Diğer Alacakların Haczi, 2002, s: 129 vd.

²⁰ KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 491 – KURU, B. Bankalardaki Mevduatın Haczi, 1977, s: 71; 2002, s: 127 vd. – ARSLAN, R./ YILMAZ, E./ AYYAZ, S.T./ HANAĞASI, E. İcra ve İflâs Hukuku, 6. Baskı, 2020, s: 276 – MUŞUL, T. Hacze İştirak, 2019, s: 304 – YAVAŞ, M. age.s: 168 – İYİLİKLİ, A.C. age. s: 241 – ERCAN, İ.

Uygulamacılar için İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 7. Baskı, 2021, s: 476 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Haciz, s: 253 vd. – ÜSTÜNDAĞ, S. İcra Hukuku Esasları, 8. Baskı, 2004, s: 194

²¹ KURU, B. age. s: 491 vd.

Takip borçlusu, bankaya tahsil için (tahsil cirosu ile) kambiyo senedi (mesela; bono) vermiş ise, takip borçlusunun bankada müstakbel bir alacağı (tahsil edilecek bononun bedeli) var demektir; alacaklı, borçlusunun bankadaki bu müstakbel alacağına haciz koyabilir.²²

Hazine ve Maliye Bakanlığı, 6183 s. Kanununun uygulaması bakımından, “bankalara yapılacak haciz ve ihtiyati haciz tebliğlerini sadece tebliğ tarihi itibarıyla amme borçlularının mevcut olan varlıklarını konu alması ve bu kişilerin ileride doğabilecek alacakları için haciz ve ihtiyati haciz tebliğinde bulunulmaması” gereğini şu şekilde bir genelge yayımlayarak duyurmuştur.

“Borçlu olan bir şahsın bankalarda bir alacak ve hakkı bulunmamasına rağmen ileride borçlu adına doğacak alacaklar için bankalara haciz veya ihtiyati haciz bildirisi tebliğ edilmesi, haczin ‘borçlunun malvarlığını hedef tutması’ esasına aykırı düşecektir... Amme alacağından borçlu olan bir şahsı, bankalarda alacak ve hakkının bulunmamasına rağmen, ileride tahakkuk edecek alacağından istifade etmek üzere geleceğe yönelik olarak bankalara haciz veya ihtiyati haciz tebliği, muhtemel bir alacak niteliğinden dahi tanımlanamayacak bir durum oluşturması ve bankanın bu hacizleri sürekli izlemesi veya banka tarafından yapılan tüm işlemlerde bir süreye de bağlı kalınmaksızın borçlu adına mal, hak ve alacak doğup doğmadığının takip edilmesi, doğması halinde haciz veya ihtiyati haciz uygulanmasını gerektirir ki, bankalara böyle bir külfet yüklemeye imkan bulunmamaktadır.” (Hazine ve Maliye Bakanlığının Tahsilat Genel Tebliği, Seri: A, Sıra No: 1 “R. 30.07.2007, sayı: 26568”)²³

III- Yüksek mahkemenin “müstakbel alacakların haczi” konusundaki görüşü nedir? Başka bir ifadeyle, **üçüncü kişilerdeki «doğmuş» ya da «doğacak» (müstakbel) hak ve alacaklar**, nasıl (İİK. mad. 89’a göre mi, yoksa İİK. mad. 78 veya 88’e göre mi) haczedilebilir?

Yukarı ifade ettiğimiz gibi; doğmamış olmakla beraber, -mevcut bir hukuki ilişkiye (temele) dayanarak, ileride doğması muhtemel bulunan- gerçekleşmesi umulan alacaklar da haczedilebilir.²⁴ **Yüksek mahkeme (Yargıtay 12. Hukuk Dairesi)**, bu konuya ilişkin kimi kararlarında²⁵ «...Kural olarak, ileride doğması muhtemel bir hakkın haczi mümkün olmadığından, üçüncü kişiye ‘borçlunun nezdinde doğmuş ve doğacak hak ve alacakları üzerine haciz konulduğu’ şeklinde haciz ihbarnamesi gönderilmesi halinde, üçüncü kişinin sorumluluğunun ‘haciz ihbarnamesinin kendisine ulaştığı tarihteki mevcut durumla sınırlı olduğunu’...» belirtmişken, kimi kararlarında ise «...Müstakbel (beklenen ya da doğacak) alacaklar için haciz ihbarnamesi gönderilebilmesi üçüncü kişi ile borçlu arasında süregelen bir hukuki ilişkinin varlığına bağlıdır. Hukuki münasebetin varlığı ve bu ilişki nedeniyle borçluya ödenecek ve devamlılık arz eden bir alacağın bulunduğu hallerde, üçüncü kişiye İİK.’nin 89. maddesine göre haciz ihbarnamesi gönderilmesi gerekir... »²⁶ «...Takip borçlusunun üçüncü kişideki müstakbel alacağının haczi mümkündür. Haciz sırasında alacağın doğmuş olması gerekmez, alacağın doğumunun ihtimal dahilinde bulunması yeterlidir... »²⁷ demiştir.

Yine yüksek mahkeme (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu) «Haciz ihbarnamesinin tebliğ tarihinde borçlunun davalı/üçüncü kişi banka nezdindeki mevduat hesabında bulunan miktar

²² KURU, B. age. s: 492

²³ ARSLAN, R./ YILMAZ, E./ AYVAZ, S.T./ HANAĞASI, E. age. s: 277, dipnot 42

²⁴ KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, s: 492 – KURU, B. Bankalardaki Mevduatın Haczi, 1977, s: 71; 2002, s: 127 vd. – ÜSTÜNDAĞ, S. age. s: 194 – YAVAŞ, M. age. s:168 vd.

²⁵ Bknz: 12. HD. 27.06.2011 T. 32479/13903; 22.10.2004 T. 47928/22583; 19. HD. 06.07.1995 T. 9723/6226 (www.e-uyar.com)

²⁶ Bknz: 12. HD. 08.03.2002 T. 3683/4795 (www.e-uyar.com)

²⁷ Bknz: 19. HD. 23.09.1999 T. 4545/5107 (www.e-uyar.com)

üzerine haciz uygulandığı, haciz ihbarnamesinde, doğacak alacaklar üzerine de haciz konulmuş olduğu bildirilmiş olmasına rağmen, takip borçlusu ile davalı/üçüncü kişi banka arasında, banka nezdinde müstakbel alacak doğuracak (kira, istihkak, maaş vb) bir hukuki ilişkinin olmadığı, borçlunun banka nezdinde mevduat hesabı bulunmakla birlikte anılan mevduat hesabına düzenli (periyodik) olarak para yatırılmasının da söz konusu olmadığı açık olduğundan, davalı/üçüncü kişi banka tarafından sadece haciz ihbarnamesinin tebliğ tarihinde mevcut hesap bakiyesine haciz uygulanmasına ilişkin işlemin hukuka uygun olduğu»²⁸ nu belirtmiştir.

Yargıtay 12. HD. ile 23. HD.'nin son içtihatlarına bakıldığında, -«müstakbel alacaklar»ın haczi konusunda- çelişkili bir durumun ortaya çıktığı görülmektedir.

Gerçekten;

aa) Yargıtay 12. Hukuk Dairesi bu konuda *kimi* içtihatlarında;²⁹ «kural olarak (kira alacakları gibi rutin ödemeler dışında) ileri doğacak hak ve alacaklar için haciz ihbarnamesinin gönderilemeyeceği, İİK.'nun 89. maddesi uyarınca üçüncü kişiye, borçlunun 'doğmuş ve doğacak' hak ve alacaklarının haczi için haciz ihbarnamesi gönderilmesi halinde, üçüncü kişinin sorumluluğunun sadece haciz ihbarnamesinin kendisine ulaştığı tarihteki mevcut fiili durumla sınırlı olduğu, buna karşın borçlunun üçüncü kişiler nezdinde ileride doğması muhtemel alacaklarının haczinin ancak **İİK.'nun 78. maddesi uyarınca** gönderilecek 'haciz yazısı' ile mümkün olabileceği; müstakbel bir alacaktan bahsedilebilmesi için, bir hukuki ilişkinin mevcut olmasının ve bu hukuki ilişkiden doğacak alacağın cinsi ile borçlunun belli olmasının yeterli olduğu, alacağın miktarının belli olup olmamasının veya böyle bir alacağın doğmama ihtimalinin bulunmasının önemli olmadığı...» belirtilmişken, *kimi* içtihatlarında³⁰ ise «İİK.'nun 89. maddesine göre üçüncü kişiye haciz ihbarı gönderilmek suretiyle borçlunun alacağının haczi durumunda, üçüncü kişi haciz ihbarının kendisine tebliğ edildiği tarihten itibaren 7 günlük sürede itiraz etmez ise borç zimmetinde sayılacaktır. Buna göre haciz ihbarı ile doğmamış bir alacağın haczinin istenmesi halinde, 3. kişinin geleceğe yönelik olarak alacağın doğup doğmayacağını bilmesi ve bu nedenle itiraz etmesi beklenemeyeceğinden, doğacak alacakların İİK.'nun 89. maddesine göre haczinin mümkün olmadığı kabul edilmelidir. Alacaklı borçlunun 3. kişi nezdinde doğması muhtemel bir alacağını haczettirmek istiyor ise bu amacına, **İİK.'nun 88. maddesine göre** haciz yazısı gönderilmek suretiyle ulaşabilir.

Buna göre üçüncü kişiye gönderilen haciz ihbarnamesinde doğmuş alacaklar yanında doğacak alacaklar ifadesinin de bulunması, haczin ihbarının, doğacak alacaklar yönünden İİK.'nun 89. maddesinde öngörülen sonuçları doğurmasına yol açmaz ise de **aynı Kanununun 88. maddesi anlamında** haciz yazısı gibi değerlendirilmesi gerekir. Bir diğer ifade ile üçüncü kişiye gönderilen haciz ihbarnamesinde, doğacak alacaklar ifadesinin bulunması ve bu ifadeye yönelik olarak üçüncü kişinin İİK.'nun 89. maddesinde öngörülen yasal sürede icra dairesine bir itirazda bulunmamış olması, doğmamış alacakların zimmetinde sayıldığı sonucunu doğurmaz. Haciz ihbarının tebliğinden sonra, üçüncü kişi nezdinde borçlunun bir alacağı doğar ise bunu icra dosyasına göndermesi gerekir. Ancak alacağın doğmaması durumunda ise herhangi bir şey yapması gerekmez.

Şu hale göre doğmamış alacaklar yönünden İİK.'nun 89. maddesine göre tebliğ edilen haciz ihbarı, üçüncü kişinin bu maddeye göre sorumluluğunu doğurmayacağı gibi, muhtemel alacakların haciz yazısı yazılmak suretiyle haczi de mümkün olduğundan üçüncü kişinin şikayetinin bu aşamada dinlenme olanağı yoktur.

²⁸ Bknz: HGK. 26.09.2012 T. 12-139/624 (www.e-uyar.com)

²⁹ Bknz: 12. HD. 10.03.2014 T. 4259/6732; 13.12.2013 T. 30570/39931; 07.11.2013 T. 23684/35019; 04.07.2013 T. 16393/25103; 28.01.2013 T. 26902/2306; 27.12.2012 T. 22428/40354; 22.11.2012 T. 16682/34359; 27.06.2012 T. 5507/22694; 26.06.2012 T. 4894/22373; 16.05.2012 T. 30702/17260; 16.05.2012 T. 30703/17259 (www.e-uyar.com)

³⁰ Bknz: 12. HD. 13.12.2013 T. 30570/39931 (www.e-uyar.com)

Pek tabiidir ki haciz ihbarnamesinde, doğacak alacaklar ifadesinin bulunması ve bu ifadeye yönelik olarak üçüncü kişinin İİK.'nun 89. maddesinde öngörülen yasal sürede icra dairesine bir itirazda bulunmaması olması nedeniyle icra müdürlüğüne borcun zimmetinde sayılarak hakkında haciz kararı verilmesi halinde bu durum bir hakkın yerine getirilmemesi ile ilgili olduğundan, bu işleme karşı üçüncü kişinin İİK.'nun 6/2. maddesi uyarınca süresiz şikayet yoluna başvurusu mümkündür...» denilmiştir.

Aynı Daire³¹ kimi kararlarında ise «...3. kişiye 'doğacak alacakların haczi' yönünden gönderilen haciz ihbarnamesinin, 'haciz müzekkeresi' sonuçlarını doğuracağını, 3. kişinin haczi müzekkeresinin gereğini yerine getirerek, daha sonra doğacak paraları icra dosyasına göndermesine yasal bir engel bulunmadığını...» belirtmiştir.

Konunun daha iyi anlaşılabilmesi için **Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin** bu konudaki kararlarını -tarih sırasına göre- aşağıda sunuyoruz:

- “Şikayete konu işlem finansal kiralama sözleşmesine konu hak ve alacakların ihtiyaten haczine yönelik olup, her ne kadar; borçlunun, üçüncü kişi nezdinde ileride doğması muhtemel alacaklarının haczi, İİK'nun 78. maddesi kapsamında gönderilecek haciz yazısı ile mümkün ise de; borçlu şirket finansal kiralama sözleşmesinin kiracısı, kendisine haciz müzekkeresi gönderilemeyeceğini iddia eden şikayetçi 3. kişi şirket ise finansal kiralama sözleşmesinin kiralayanı olup 6361 s. K.'nun 29. maddesi gereği finansal kiralama sözleşmesinin gerçekleşmesine bağlı olarak ileride doğması muhtemel haklara 3. kişiye haciz yazısı gönderilmek suretiyle haciz konulamayacağı, şikayetçinin, finansal kiralama sözleşmesinin kiralayanı olması nedeniyle şikayette hukuki yararının bulunduğu- Şikayetçinin haciz müzekkeresinin iptalini istemekte hukuki yararı bulunduğu gerekçesi doğru olmakla beraber; işin esası incelenmeden doğrudan haciz müzekkeresinin iptaline karar verilmesinin doğru olmadığı”³²
- “Müstakbel alacaklar iki kişi arasında mevcut olan bir hukuki ilişkiye dayanan henüz doğmamış olmakla birlikte ileride doğması muhtemel bulunan alacaklar olup, müstakbel alacakların haczedilebileceği- Somut olayda da müstakbel alacağa haciz konmuş olup, üçüncü kişi de İİK m. 89/1 haciz ihbarnamesinin tebliğinden sonra doğan hakediş alacağını icra dosyasına gönderdiğinden, gönderilen bu paranın bir hukuki ilişkiden kaynaklanıp kaynaklanmadığının araştırılmasına gerek olup olmadığı- Üçüncü kişinin süresinde haciz ihbarnamesine itiraz etmesi nedeniyle, borçlunun üçüncü kişide bulunan alacakları üzerinde haciz bulunmadığı yönündeki borçlu beyanının doğru olup olmadığı”³³
- “Borçlunun, üçüncü kişi nezdinde ileride doğması muhtemel alacaklarının haczinin ancak (İİK. mad. 78 kapsamında gönderilecek) haciz yazısı ile mümkün olduğu- Üçüncü kişiye gönderilen müzekkere, (İİK. mad. 78) kapsamında haciz müzekkeresi niteliğinde olduğundan, üçüncü kişinin, nezdinde borçlunun alacağı var ise haciz talebini yerine getirmesi, aksi halde hiçbir işlem yapmaması gerektiği- Şikayetçiye gönderilen haciz müzekkeresi, üçüncü kişi aleyhine İİK'nun 89. maddesindeki sonuçları doğurmayacağından, 3. kişi tarafından iptalinin istenmesinde hukuki yararının bulunmadığı”³⁴

³¹ Bknz: 12. HD. 24.03.2014 T. 6338/8380; 17.12.2013 T. 33933/40505 (www.e-uyar.com)

³² Bknz: 12. HD. 24.12.2019 T. 13190/18405 (EK-1) (www.e-uyar.com)

³³ Bknz: 12. HD. 28.05.2018 T. 9416/5340 (EK-2) (www.e-uyar.com)

³⁴ Bknz: 12. HD. 26.12.2017 T. 25800/16210 (EK-3) (www.e-uyar.com)

- “Borçlunun ileride doğması muhtemel emekli ikramiyesinin tamamı haczedebileceğinden, mahkemece bu yöne ilişkin şikayetin tümünden reddine karar verilmesi gerektiği”³⁵
- “Alacaklının; takibin kesinleşmesinden sonra borçlunun üçüncü kişi nezdindeki (doğmuş) alacakları için 3.kişiye İİK.nun 78. ve müteakip maddeleri gereğince yazılacak bir haciz yazısı ile haciz konulmasını isteyebileceği gibi, İİK.nun 89.maddesine göre haciz ihbarı gönderilmek suretiyle de haczini talep edebileceği, borçlunun, üçüncü kişi nezdinde ileride doğması muhtemel alacaklarının haczinin ise ancak İİK.nun 78. maddesi kapsamında gönderilecek haciz yazısı ile mümkün olduğu”³⁶
- “Apartman yöneticisine husumet yöneltmesi mümkün olduğu gibi, apartman yöneticiliğinin gelirlerinden olan apartman aidatlarına haciz konulması için kat malikleri ve kiracılara haciz müzekkeresi (İİK. mad 78) gönderilmesinde de hukuka aykırılık bulunmadığı”³⁷
- “İİK'nun 89/1. maddesi kapsamında gönderilen haciz ihbarnamesine 3. kişi tarafından yasal süre içerisinde itiraz edilmiş olmasının, 3. kişiye İİK'nun 78. maddesine göre haciz müzekkeresi gönderilmesine engel olmadığı”³⁸
- “Kural olarak (kira alacakları, istihkak alacakları dışında) ileride doğacak hak ve alacaklar için haciz ihbarnamesinin gönderilemeyeceği, İİK.’nun 89. maddesi uyarınca 3. kişiye, borçlunun ‘doğmuş ve doğacak’ hak ve alacaklarının haczi için haciz ihbarnamesi gönderilmesi halinde, üçüncü kişinin sorumluluğunun haciz ihbarnamesinin kendisine ulaştığı tarihteki mevcut fiili durumla sınırlı olduğu, bu aşamada doğması muhtemel hak ve alacağın 3. Kişilerce net olarak bilinmesi mümkün olmadığından haciz ihbarnamesinin ‘muhtemel alacaklar’ açısından sonuç doğurmayacağı; buna karşın borçlunun üçüncü kişiler nezdinde ileride doğması muhtemel alacaklarının haczinin ancak İİK.’nun 78. maddesi uyarınca gönderilecek ‘haciz yazısı’ ile mümkün olabileceği”³⁹
- “Kural olarak (kira alacakları, istihkak alacakları dışında) ileri doğacak hak ve alacaklar için haciz ihbarnamesinin gönderilemeyeceği, İİK.’nun 89. maddesi uyarınca 3. kişiye, borçlunun ‘doğmuş ve doğacak’ hak ve alacaklarının haczi için haciz ihbarnamesi gönderilmesi halinde, üçüncü kişinin sorumluluğunun haciz ihbarnamesinin kendisine ulaştığı tarihteki mevcut fiili durumla sınırlı olduğu, bu aşamada doğması muhtemel hak ve alacağın 3. Kişilerce net olarak bilinmesi mümkün olmadığından haciz ihbarnamesinin ‘muhtemel alacaklar’ açısından sonuç doğurmayacağı; buna karşın borçlunun üçüncü kişiler nezdinde ileride doğması muhtemel alacaklarının haczinin ancak İİK.’nun 78. maddesi uyarınca gönderilecek ‘haciz yazısı’ ile mümkün olabileceği”⁴⁰
- “Kural olarak (kira alacakları gibi rutin ödemeler dışında) ileri doğacak hak ve alacaklar için haciz ihbarnamesinin gönderilemeyeceği, İİK.’nun 89. maddesi uyarınca üçüncü kişiye, borçlunun ‘doğmuş ve doğacak’ hak ve alacaklarının haczi için haciz

³⁵ Bknz: 12. HD. 31.10.2016 T. 17905/22545 (EK-4) (www.e-uyar.com)

³⁶ Bknz: 12. HD. 19.01.2016 T. 32106/1358 (EK-5) (www.e-uyar.com)

³⁷ Bknz: 12. HD. 11.01.2016 T. 23378/205 (EK-6) (www.e-uyar.com)

³⁸ Bknz: 12. HD. 13.04.2015 T. 31836/9402 (EK-7) (www.e-uyar.com)

³⁹ Bknz: 12. HD. 07.11.2013 T. 23684/35019 (EK-8) (www.e-uyar.com)

⁴⁰ Bknz: 12. HD. 04.07.2013 T. 16393/25103 (EK-9) (www.e-uyar.com)

ihbarnamesi gönderilmesi halinde, üçüncü kişinin sorumluluğunun sadece haciz ihbarnamesinin kendisine ulaştığı tarihteki mevcut fiili durumla sınırlı olduğu, buna karşın borçlunun üçüncü kişiler nezdinde ileride doğması muhtemel alacaklarının haczinin ancak İİK.'nin 78. maddesi uyarınca gönderilecek 'haciz yazısı' ile mümkün olabileceği- Müstakbel bir alacaktan bahsedilebilmesi için, bir hukuki ilişkinin mevcut olmasının ve bu hukuki ilişkiden doğacak alacağın cinsi ile borçlunun belli olmasının yeterli olduğu, alacağın miktarının belli olup olmamasının veya böyle bir alacağın doğmama ihtimalinin bulunmasının önemli olmadığı”⁴¹

- “Rutin ödemeler (kira alacakları vs.) dışında ileride doğacak, doğması muhtemel bir hakkın bu aşamada üçüncü şahıslarca net olarak bilinmesi mümkün olmadığından, haciz ihbarnamesinin muhtemel alacaklar açısından sonuç doğurmayacağı- Borçlunun, üçüncü kişi nezdinde ileride doğması muhtemel alacaklarının haczinin ise ancak İİK.nun 78. maddesi kapsamında gönderilecek haciz yazısı ile mümkün olduğu”⁴²
- “Kural olarak (kira alacakları gibi rutin ödemeler dışında) ileri doğacak hak ve alacaklar için haciz ihbarnamesinin gönderilemeyeceği, İİK.'nin 89. maddesi uyarınca üçüncü kişiye, borçlunun 'doğmuş ve doğacak' hak ve alacaklarının haczi için haciz ihbarnamesi gönderilmesi halinde, üçüncü kişinin sorumluluğunun sadece haciz ihbarnamesinin kendisine ulaştığı tarihteki mevcut fiili durumla sınırlı olduğu, buna karşın borçlunun üçüncü kişiler nezdinde ileride doğması muhtemel alacaklarının haczinin ancak İİK.'nin 78. maddesi uyarınca gönderilecek 'haciz yazısı' ile mümkün olabileceği- Müstakbel bir alacaktan bahsedilebilmesi için, bir hukuki ilişkinin mevcut olmasının ve bu hukuki ilişkiden doğacak alacağın cinsi ile borçlunun belli olmasının yeterli olduğu, alacağın miktarının belli olup olmamasının veya böyle bir alacağın doğmama ihtimalinin bulunmasının önemli olmadığı”⁴³

şeklinde içtihatla bulunmuştur.

Kanımızca, yukarıdaki içtihatların bir kısmında yer alan “*ileride doğacak hak ve alacaklar için 'haciz ihbarnamesi' gönderilemeyeceği, üçüncü kişiler nezdinde ileride doğması muhtemel alacakların haczinin İİK'in 78. maddesi uyarınca gönderilecek 'haciz yazısı (müzekkeresi)' mümkün olabileceği*” şeklindeki ifade (cümle) hatalıdır. İleride (bknz: IV) belirttiğimiz gibi; alacaklı, borçlunun doğabilecek alacağının haczini üçüncü kişiye ‘*haciz yazısı*’ (müzekkeresi) göndererek haczedebileceği gibi (İİK mad. 78, 85, 88), üçüncü kişiye ‘*haciz ihbarnamesi*’ göndererek de (İİK. mad. 89) haczedebilir.

bb) Yargıtay 23. Hukuk Dairesi⁴⁴ ise «*üçüncü kişilerde hak ve alacakların ne şekilde haczedilebileceği İcra ve İflâs Kanunu'nun (İİK) 89. maddesinde gösterilmiştir. Bu yola tevessül etmeden, sadece haciz tezkere ile konulan haciz, aynı yasa'nın 88. maddesi kapsamında menkul haczi olarak nitelendirilebilir ve ancak mevcut bir hak ve alacak üzerine konulabilir; bir diğer ifade ile üçüncü kişi nezdinde doğacak (beklenen) alacakların tezkere yazılması suretiyle haczi mümkün değildir...*» şeklinde -12. HD.'nin içtihatlarında kabul ettiği çözümden farklı- bir çözüm şekli önermiştir.

⁴¹ Bknz: 12. HD 28.01.2013 T. 26902/2306 (EK-10) (www.e-uyar.com)

⁴² Bknz: 12. HD. 22.11.2012 T. 16682/34359 (EK-11) (www.e-uyar.com)

⁴³ Bknz: 12. HD. 16.05.2012 T. 30703/17259 (EK-12) (www.e-uyar.com)

⁴⁴ Bknz: 23. HD. 05.07.2013 T. 2564/4685; 24.06.2013 T. 3365/4320; 03.06.2013 T. 3647/3733; 19.02.2013 T. 4799/909; 08.11.2012 T. 4004/6560 (www.e-uyar.com)

Konunun daha iyi anlaşılabilmesi için **Yargıtay 23. Hukuk Dairesinin** bu konudaki kararlarını -tarih sırasına göre- aşağıda sunuyoruz:

- “Sıra cetvelinde yer alan her üç takip dosyasından da borçlunun henüz emekli olmadığı dönemde müzekkere ile emekli ikramiyesine haciz konulduğu, henüz doğmamış fakat doğması muhtemel alacağın haczinin İİK'nun 89. maddesine göre mümkün olduğu- Şikayetçinin ve şikayet olunanların ortada İİK 89. maddesine göre konulmuş ve geçerli bir haczi bulunmadığından davacının şikayette hukuki yararı olmadığı gerekçesi ile şikayetin usulden reddine karar verilmesinin usul ve yasaya uygun olduğu”⁴⁵
- “Şikayetçinin haciz tezkeresi ile kesinleşen ve dava dosyasındaki borçluya iadesi gereken harç üzerine haciz yazısı gönderildiğinden, İİK'nun 88. maddesine göre haciz müzekkeresi tarihinde henüz haczi mümkün bir para bulunmadığı; bu sebeple bu tarihte haciz konulmasından söz edilemeyeceği için şikayetin reddi gerektiği”⁴⁶
- “Borçlunun, üçüncü kişi nezdinde ileride doğması muhtemel alacaklarının haczi ancak İİK'nın 78. maddesi kapsamında gönderilecek haciz yazısı ile mümkün olduğu, sıra cetveline alınan tüm takip dosyalarında borçlunun çalıştığı kuruma İİK'nın 78. maddesi uyarınca gönderilen haciz yazısı ile borçlunun emekli olması halinde borçluya ödenecek emekli ikramiyesi alacağının, iş kanunu ve diğer kanunlardan doğan ve doğacak alacaklarının tamamı üzerine haciz konulduğu anlaşılacakla borçlunun müstakbel alacaklarına haciz konulması yönündeki işlemlerin yerinde olduğu, her ne kadar şikayetçi tarafça şikayet olunanın takibinin zamanaşımına uğradığı iddia edilmiş ise de, zamanaşımı itirazında bulunma hakkı takip borçlusuna ait olduğundan itibar edilmediği, muhtemel emekli ikramiyesinin anılan icra müdürlüğü dosyalarından haciz müzekkeresi yazılmak suretiyle haczedildiği gözetildiğinde şikayetçinin haczinin şikayet olunanın alacaklı olduğu dosya haczinden sonra, diğer şikayet olunanın alacaklı olduğu dosya kapsamında konulan hacziden önce olduğu gerekçesiyle, şikayet olunan yönünden açılan şikayetin reddine, diğer şikayet olunan yönünden açılan davanın kabulüne karar verilmesinin yerinde olduğu”⁴⁷
- “Davacının sıra cetveline itiraz edebilmesi için öncelikle dağıtımına konu olacak üzerinde geçerli bir haczinin bulunmasının gerekeceği- Borçlunun üçüncü kişi ile arasındaki bir hukuki ilişkiden kaynaklanan henüz doğmamış fakat doğması muhtemel alacağın haczinin, İİK'nın 89. maddesine göre mümkün olduğu- İİK'nın 89. maddesine uygun 'haciz ihbarnamesi' yerine 'müzekkere' yazılarak haciz konulmasının ise, aynı yasanın 88. maddesinde düzenlenen menkul haczi hükmünde olduğu- Haciz müzekkeresi ile ancak mevcut bir alacak üzerine haciz konulabileceği”⁴⁸
- “Henüz doğmamış alacakların İİK. mad. 89 uyarınca düzenlenmiş haciz ihbarnamesi ile haczedilebileceği, İİK. mad. 88 uyarınca yapılan haczin bu tarih itibarıyla doğmuş bir alacak bulunmadığından geçerli olmadığı”⁴⁹

⁴⁵ Bknz: 23. HD. 27.01.2021 T. 2163/263 (EK-13) (www.e-uyar.com)

⁴⁶ Bknz: 23. HD. 03.10.2019 T. 4322/4056 (EK-14) (www.e-uyar.com)

⁴⁷ Bknz: 23. HD. 18.11.2015 T. 2699/7376 (EK-15) (www.e-uyar.com)

⁴⁸ Bknz: 23. HD. 24.06.2013 T. 3365/4320 (EK-16) (www.e-uyar.com)

⁴⁹ Bknz: 23. HD. 05.07.2013 T. 2564/4685 (EK-17) (www.e-uyar.com)

- “Üçüncü kişinin elindeki bir paranın İİK’nun 89. maddesine göre değil de, taşınır hacizlerine ilişkin 88. maddesine göre haczedilmesinde, tıpkı taşınırlarda olduğu gibi, paranın somut olarak üçüncü kişi elinde mevcut olması gerekeceği- Henüz mevcut olmayan bir paranın taşınır hükümlerine göre haczine yasal olarak bulunmadığı- Borçlu emekli ikramiyesine henüz hak kazanmadan İİK’nın 88. maddesi anlamında müzekkere ile ileride doğacak emekli ikramiyesine haciz konulmasının yasaya uygun bir haciz olmadığı bu nedenle sıra cetvelinde yer alması mümkün olmayan şikâyetçinin şikâyetinin, hukuki yararının bulunmadığı gerekçesiyle reddedilmesi gerektiği”⁵⁰
- “Borçlunun üçüncü kişi ile arasındaki bir hukuki ilişkiye dayanan henüz doğmamış olmakla beraber doğması muhtemel alacakları için İİK. 89’e göre haciz ihbarnamesi gönderilebileceği, haciz ihbarnameleri ile borçlunun borçlusu konumundaki üçüncü kişinin elinde o anda bulunan mal, alacak ve diğer hakların haczedilmesi mümkün olduğu gibi, borcun tamamen ödenmesine kadar geçecek sürede (aylık kira bedeli, yüklenici lehine tahakkuk eden hakedişler, taahhuk edecek vergi alacağı vb.) üçüncü kişi nezdinde oluşacak alacakların da haczine olarak tanındığı, haciz ihbarnamesi göndermek yerine müzekkere ile alacak üzerine haciz konulması halinde ise, İİK. 88’de yer alan menkul haczi hükümlerinin geçerli olacağı ve haciz müzekeresi ile ancak mevcut bir mal, hak ya da alacak üzerine haciz konulabileceği ve bu yöntemde üçüncü kişinin itirazına ilişkin bir düzenlemenin de bulunmadığı, üçüncü kişinin elindeki bir paranın İİK. 89 yerine, taşınır hacizlerine ilişkin İİK. 88’e göre haczedilmesinde, -tıpkı taşınırlarda olduğu gibi- paranın somut olarak üçüncü kişi elinde mevcut olması gerekeceği, henüz mevcut olmayan bir paranın taşınır hükümlerine göre haczedilemeyeceği- Üçüncü şahıstaki para alacağının hacizden itibaren bir yıllık süre içerisinde icra dosyasına celbinin istenmesi gerekeceği, aksi halde haciz düşeceği”⁵¹
- “Üçüncü kişilerdeki “doğmuş” ya da “doğacak” (müstakbel) hak ve alacaklar nasıl (İİK. mad. 78 veya 88’e göre mi) haczedilebilir? Mahkemece, şikâyet olunanın İİK.’nun 88. maddesine göre borçlunun DSİ. nezdindeki hak ve alacaklarına koydurduğu haczin bu tarih itibarıyla doğmuş bir alacak bulunmadığından geçerli olmadığı, bu durumda geçerli ilk haczin şikâyetçinin İİK.’ nun 89. maddesine göre düzenlenmiş doğmamış alacakları da kapsayacak şekilde olan haciz ihbarnamesine dayalı haciz olduğu gerekçesiyle, şikâyetin kabulüne karar verilmiş olmasında yasaya aykırı bir yönün bulunmadığı- Taraflarca yapılan hacizler borçlunun üçüncü kişideki menkul mallarının haczi niteliğinde olup, bu tür mallar İİK.’ nun 89. maddesine göre haciz ihbarnamesi gönderilerek haczedilebileceği gibi haciz müzekeresi ile de haczedilebilir, ancak İİK.’ nun 88. maddesine göre gönderilen haciz müzekeresi ile ancak mevcut olan bir hak ve alacak haczedilebilir, şikâyet olunanlarca gönderilen haciz müzekerelerinin alacağın doğduğu ve ödenebilir hale gelmesinden önce gönderilmesi nedeniyle alacağın doğduğu tarihten sonra şikâyetçilerce yapılan hacizlerin dikkate alınması gerektiği gerekçesiyle istemin kabulü ile sıra cetvelinin iptaline karar verilmiş olmasında yasaya aykırı bir yön bulunmadığı”⁵²
- “Üçüncü kişilerdeki “doğmuş” ya da “doğacak” (müstakbel) hak ve alacaklar nasıl (İİK. mad. 78 veya 88’e göre mi) haczedilebilir? Mahkemece, şikâyet olunanın İİK.’nun 88. maddesine göre borçlunun DSİ. nezdindeki hak ve alacaklarına koydurduğu haczin bu tarih itibarıyla doğmuş bir alacak bulunmadığından geçerli

⁵⁰ Bknz: 23. HD. 03.06.2013 T. 3647/3733 (EK-18) (www.e-uyar.com)

⁵¹ Bknz: 23. HD. 28.05.2013 T. 2666/3573 (EK-19) (www.e-uyar.com)

⁵² Bknz: 23. HD. 19.02.2013 T. 4799/909 (EK-20) (www.e-uyar.com)

olmadığı, bu durumda geçerli ilk haczin şikâyetçinin İİK.' nun 89. maddesine göre düzenlenmiş doğmamış alacakları da kapsayacak şekilde olan haciz ihbarnamesine dayalı haciz olduğu gerekçesiyle, şikâyetin kabulüne karar verilmiş olmasında yasaya aykırı bir yönün bulunmadığı- Üçüncü kişilerde hak ve alacakların ne şekilde haczedilebileceğine değinen İİK.'nun 89. maddesindeki yola başvurulmadan, sadece haciz tezkeresi ile konulan haczin İİK. mad. 88 gereğince menkul haczi olarak nitelendirilebileceği ve ancak mevcut bir hak ve alacak üzerine konulabileceği, bir diğer ifade ile üçüncü kişi nezdinde doğacak (beklenen) alacakların tezkere yazılması suretiyle haczinin mümkün olmadığı- Üçüncü kişi nezdinde bulunan alacak için haciz talep edilmesi halinde; haciz tarihi belirlenirken, haciz yazısının yazıldığı tarihin değil, üçüncü kişiye ulaşıp, kayda işlendiği tarihin gözetileceği”⁵³

- “Sadece haciz tezkeresi ile konulan haczin aynı Yasa'nın 88. maddesi kapsamında menkul haczi olarak nitelendirilebileceği ve ancak mevcut bir hak ve alacak üzerine konulabileceği; yani 3. kişi nezdinde doğacak (beklenen) alacakların tezkere yazılması suretiyle haczinin mümkün olmadığı”⁵⁴

şeklinde içtihatla bulunmuştur.

Kanımızca, yukarıdaki içtihatların bir kısmında yer alan “ *'haciz yazısı' (müzekkeresi) ile ancak mevcut bir hak ve alacak üzerine haciz konulabileceği, üçüncü kişi nezdinde doğacak (beklenen) alacakların 'haciz yazısı' ile haczinin mümkün olmadığı, üçüncü kişiye 'haciz ihbarnamesi' gönderilmesi gerekeceği...*” şeklindeki ifade (cümle) hatalıdır. İleride (bkz: IV) belirttiğimiz gibi; alacaklı, borçlunun doğabilecek alacağının haczini üçüncü kişiye *'haciz yazısı' (müzekkeresi)* göndererek haczedebileceği gibi (İİK mad. 78, 85, 88), üçüncü kişiye *'haciz ihbarnamesi'* göndererek de (İİK. mad. 89) haczedebilir.

cc) Yargıtay 11. Hukuk Dairesi de bu konuda;

- “Davacının dava dışı şirket hakkında yürüttüğü icra takibi sırasında, davalı bankaya 1. haciz ihbarnamesinin gönderildiği, İİK'nın 89. maddesi uyarınca gönderilen haciz ihbarnamesi ile borçlunun müstakbel alacaklarının da haczedilebileceği, her ay ödenen kira, maaş gibi düzenli ödemelerin müstakbel alacak kavramına dahil olduğu, dava dışı borçlunun hesabına yatan paranın ise bu kapsamda rutin bir ödeme olmadığı, haciz ihbarnamesinin tebliği tarihinde borçlu hesabında sadece 2.88 TL bulunduğu, haciz ihbarnamesine davalı tarafından yasal süresinde yapılan itirazdan 3 gün sonra borçlu şirketin hesabına para girdiği, bu paranın haczedilemeyeceği ve davalı bankanın işleminde bir hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesinin yerinde olduğu”⁵⁵
- “Haciz yazısının tebliğ edildiği tarih itibariyle takip borçlusunun davalı banka nezdindeki hesabında sadece 3,52 TL olduğu, bu sebeple İİK m. 88 anlamında taşınırların haczi hükümlerine göre haczin tatbikinin mümkün olmadığı, takip borçlusu ile davalı arasında "müstakbel alacak" niteliğini haiz alacağın doğmasına esas herhangi bir hukuki ilişki de bulunmadığı, İİK m. 89 hükmü doğrultusunda tanzim olunan haciz ihbarnamesine takip borçlusunun banka yedinde alacağı olmadığından

⁵³ Bknz: 23. HD. 08.11.2012 T. 4004/6560 (EK-21) (www.e-uyar.com)

⁵⁴ Bknz: 23. HD. 08.10.2012 T. 4130/5787 (EK-22) (www.e-uyar.com)

⁵⁵ Bknz: 11. HD. 26.01.2016 T. 2705/800 (EK-23) (www.e-uyar.com)

itiraz edilmesinde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle, davanın reddine karar verilmesinin yerinde olduğu”⁵⁶

- “Haciz ihbarnamesinin tebliğ tarihinde borçlunun davalı/üçüncü kişi banka nezdindeki mevduat hesabında bulunan miktar üzerine haciz uygulandığı, haciz ihbarnamesinde doğacak alacaklar üzerine de haciz konulmuş olduğu bildirilmiş olmasına rağmen takip borçlusu ile davalı/üçüncü kişi banka arasında, banka nezdinde müstakbel alacak doğuracak (kira, istihkak, maaş vb) bir hukukî ilişkinin olmadığı, borçlunun banka nezdinde mevduat hesabı bulunmakla birlikte anılan mevduat hesabına düzenli (periyodik) olarak para yatırılmasının da söz konusu olmadığı, davalı/üçüncü kişi banka tarafından sadece haciz ihbarnamesinin tebliğ tarihinde mevcut hesap bakiyesine haciz uygulanmasına ilişkin işlemin hukuka uygun olduğu ve haczin daha sonra hesaba yatacak paralar üzerine konulmuş sayılmayacağı gerekçesiyle, davanın reddine karar verilmesinin yerinde olduğu”⁵⁷

şeklinde içtihatla bulunmuştur.

dd) Yargıtay 8. Hukuk Dairesi de bu konuda;

- “İİK. 89 uyarınca gönderilen "haciz ihbarnamesine karşı", üçüncü kişi bankanın, borçluya ait hesap üzerinde rehin hakkının olduğunu ileri sürmesi, haciz ihbarnamesine itiraz niteliğinde olup, alacaklının, İİK. 89/4 uyarınca, üçüncü kişinin cevabının aksini icra mahkemesinde ispat ederek cezalandırılmasını ve ayrıca tazminata mahkum edilmesini isteyebileceği- Üçüncü kişinin, "haciz müzekkeresine karşı", borçluya ait hesap üzerinde rehin hakkı bulunduğunu ileri sürmesi ise, istihkak iddiası niteliğinde olup, icra müdürünün istihkak prosedürüne göre işlem yapması gerektiği”⁵⁸
- “Borçlunun çalıştığı kurumdan ileride emekli olması halinde alacağı emekli ikramiyesine haciz konulmasının mümkün bulunduğu, öte yandan; yasalarda işçi emekli ikramiyesinin haczedilemeyeceğine ilişkin bir düzenlemenin de bulunmadığı, bu bakımdan; borçlunun ileride doğması muhtemel emekli ikramiyesinin haczinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmadığı”⁵⁹

şeklinde içtihatla bulunmuştur.

IV- Kanımızca, borçlunun doğabilecek alacağının haczini alacaklı, üçüncü kişiye ‘*haciz müzekkeresi (yazısı)*’ göndererek haczedebileceği gibi (İİK. m. 78, 85, 88), üçüncü kişiye ‘*haciz ihbarnamesi*’ göndererek de (İİK. m. 89) haczedebilir.^{60 61} Üçüncü kişi ile borçlu arasındaki mevcut bir hukuki ilişki nedeniyle, borçlunun ileride (yakın/uzak bir tarihte) üçüncü kişi nezdinde doğabilecek alacağının -İİK. mad. 89’a göre- haczinin mümkün olabilmesi gerekir. Doğacak alacağın miktarının önceden bilinmemesi önem taşımaz. Örneğin; *borçlu-müteahhidin alacaklıları, borçlunun yaptığı iş karşılığında, üçüncü kişi konumundaki Karayolları Genel Müdürlüğü’nden, belediyeden alacağı istihkakı üzerine -henüz istihkak düzenlenmeden- ve borçlu tarafından bankaya tahsile verilmiş senetlerin ödenecek bedelleri üzerine, borçlunun mevduatına*

⁵⁶ Bknz: 11. HD. 24.11.2015 T. 5374/12437 (EK-24) (www.e-uyar.com)

⁵⁷ Bknz: 11. HD. 08.05.2015 T. 317/6575 (EK-25) (www.e-uyar.com)

⁵⁸ Bknz: 8. HD. 22.10.2020 T. 2922/6564 (EK-26) (www.e-uyar.com)

⁵⁹ Bknz: 8. HD. 17.10.2017 T. 10511/13030 (EK-27) (www.e-uyar.com)

⁶⁰ Aynı görüşte: **MUŞUL, T.** agm. s: 304

⁶¹ Bknz: 12. HD. 22.05.2017 T. 15624/7698 (EK-28) (www.e-uyar.com)

ileride yatacak paraya, gönderilecek havalelere, borçluya ileride ödenecek ikramiye üzerine haciz koyabilmelidirler...

V- İcra müdürü, 6352 s. Kanun'un kabul edilmesinden önce, «haciz edilmesi istenen hak ve alacağın İİK. 82 gereğince haczedilmemesi gereken haklardan olduğunu» ileri sürerek, kendiliğinden birinci haciz ihbarnamesi göndermekten kaçınmıyordu.⁶² 6352 s. Kanunla İİK.'nin 82. maddesine son fıkra olarak «İcra memuru, haczi talep edilen mal veya hakların haczinin caiz olup olmadığını değerlendirir ve talebin kabulüne veya reddine karar verir.» şeklinde yeni bir hüküm eklenmiş olduğundan, artık icra müdürünün birinci haciz ihbarnamesi gönderilmesine yönelik talepler hakkında da kabul veya red kararı vereceğini kabul etmek gerekecektir. Ayrıca belirtelim ki; kendisine birinci haciz ihbarnamesi gönderilen üçüncü kişi de «kendilerinde bulunan borçluya ait paranın yasalar gereği haciz edilemeyeceğini» belirterek, bu para üzerine haciz koymaktan kaçınamaz.⁶³

VI- Alacaklının talebini kabul ederek «birinci haciz ihbarnamesi gönderilmesine» karar veren icra müdürünün, bu ihbarnameyi tüzel kişiliği bulunan üçüncü kişilere göndermesi gerekir.⁶⁴ ⁶⁵ Örneğin; tüzel kişiliği bulunmayan, T. Telekom A.Ş. Uşak İl Müdürlüğüne, Jandarma Genel Komutanlığına, Saymanlık Müdürlüğüne, Piyade Alayı Kantin Komutanlığına Yatırım Tesisleri Daire Başkanlığına, Batı limanı Metin Sabancı Kemik Hastalıkları Hastanesi Başhekimliğine, Milli Savunma Bakanlığı İç Tedarik Bölge Başkanlığı Saymanlık Müdürlüğüne, Tesisler ve Yatırımlar Dairesi Başkanlığına, Türk Hava Kuvvetleri Komutanlığına, ... Piyade Tugay Komutanlığına, İstanbul Yaş Meyve ve Sebze Toptancı Hal Müdürlüğüne, Sağlık Bakanlığı yerine Hastanesi Başhekimliğine, Milli Eğitim Bakanlığı yerine İlköğretim Okulu Müdürlüğüne birinci haciz ihbarnamesi gönderilemez.⁶⁶

Bakanlıkları, buldukları yerlerde hazine vekilleri temsil ettiğinden, bakanlık adına tebligatın bu kişilere, Hazine vekili bulunmayan yerlerde mal müdürlüklerine tebligat yapılması gerekir.⁶⁷ Hazine vekilleri (ve mal müdürlükleri) yerine; Karayolları Genel Müdürlüğüne, Emniyet Genel Müdürlüğüne, Menderes Gümrük Müdürlüğüne yapılan tebligat geçersiz olmaz (yapılan bu tebligatla birinci haciz ihbarnamesi kesinleşmiş olmaz).⁶⁸

Yeni yasal düzenleme ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Orman ve Su İşleri Bakanlığı'na bağlı, özel bütçeli bir kuruluş haline getirilmiş olduğundan, üçüncü kişi sıfatıyla kendisine haciz ihbarnamesi gönderebilecektir.⁶⁹

Uygulamada önem taşıdığı için ayrıca belirtelim ki; alacaklı, borçlunun hak ve alacakları üzerine -İİK. mad. 78 uyarınca- doğrudan doğruya haciz konulmasını isteyebileceğinden, borçlunun üçüncü kişilerdeki hak ve alacaklarının üçüncü kişiye haciz yazısı veya -89. maddeye göre- haciz ihbarnamesi gönderilerek haciz edilmesi mümkündür.⁷⁰ İcra dairesinin gönderdiği

⁶² Bknz: 12. HD. 06.04.1995 T. 5213/5151 (www.e-uyar.com)

⁶³ Bknz: 12. HD. 21.09.2004 T. 15432/19777; 10.06.2004 T. 10752/14712; 07.05.2002 T. 8546/9594 (www.e-uyar.com)

⁶⁴ PEKCANITEZ, H./ ATALAY, O./ ÖZKAN, M.S/ ÖZEKESÜ M. İcra ve İflas Hukuku, 11. Baskı, 2013, s: 310 (www.e-uyar.com)

⁶⁵ Bknz: HGK. 28.09.2011 T. 12-523/567 (EK-29); 12. HD. 27.01.2005 T. 27039/1922; 02.12.2014 T. 21991/29028; 24.11.2014 T. 21154/28142; 12.05.2014 T. 12014/14012; 06.04.2014 T. 10620/13270; 17.03.2014 T. 6107/8335; HGK. 16.01.2013 T. 11948/30341; 07.07.2011 T. 33720/1439; 4. HD. 03.02.2011 T. 2400/991; 12. HD. 26.10.2010 T. 12276/24815; 12.01.2010 T. 19161/394; 20.10.2009 T. 10934/19840; 12.05.2009 T. 8252/11949; 12.05.2009 T. 8282/10470 vb. (www.e-uyar.com)

⁶⁶ Bknz: 12. HD. 07.07.2011 T. 33720/1439; 22.12.2011 T. 11948/30341; 07.07.2011 T. 33720/14639; 29.12.2011 T. 12483/31568; 15.06.2004 T. 10617/7285; 06.05.2004 T. 7032/11456; 08.04.2004 T. 4088/8485; 06.01.2004 T. 22966/399 vb; 4. HD. 03.02.2011 T. 2400/991 (www.e-uyar.com)

⁶⁷ Bknz: 12. HD. 30.06.2003 T. 12205/15514 (www.e-uyar.com)

⁶⁸ Bknz: 12. HD. 14.03.2005 T. 1606/5324; 10.02.2005 T. 26348/2244 (www.e-uyar.com)

⁶⁹ Bknz: 12. HD. 29.12.2011 T. 12483/31568; 22.12.2011 T. 11948/30341 (www.e-uyar.com)

⁷⁰ Bknz: 12. HD. 05.12.2011 T. 8308/26324; 21.09.2004 T. 15432/19777; 16.03.2004 T. 888/6063; 30.01.2004 T.

«haciz yazısı»nı alan üçüncü kişi, icra mahkemesine başvurarak «gönderilen haciz yazısının İİK. mad. 89/I'de öngörülen haciz ihbarnamesinin özelliklerini taşımadığı» konusunda şikayette bulunamaz.^{71 72}

VII- Hemen belirtelim ki; İİK. mad. 78 ve İİK. mad. 89 hükümlerinin ‘düzenlenme sebepleri’ ve ‘hukuki sonuçları’ birbirinden farklıdır. Başka bir deyişle İİK. mad. 78 uyarınca; alacaklının talebi üzerine icra müdürlüğünce borçlunun mal ve haklarının haczine karar vermesi ve haczedilecek mallar üçüncü kişi nezdinde ise haciz yazısının (haciz müzekkeresinin) gönderilmesi ile İİK. mad. 89 uyarınca, üçüncü kişiye *birinci haciz ihbarnamesinin gönderilmesinin sebepleri ve doğuracağı hukuki sonuçlar* farklıdır. Üçüncü kişiye İİK. mad. 78 kapsamında gönderilen haciz müzekkeresi, İİK. mad. 89’daki sonuçları doğurmaz. Yani, üçüncü kişi, gönderilen haciz yazısına cevap vermediği takdirde İİK. mad. 89 uygulamasından farklı olarak, haciz konusu mal yedinde, hak veya alacak zimmetinde sayılmaz. Nitekim **yüksek mahkeme** bu hususu, çeşitli kararlarında açık-seçik belirtmiştir:

- “Üçüncü kişiye doğrudan haciz müzekkeresi gönderilmek suretiyle borçluya ait hak ve alacaklar üzerine haciz konulması halinde, üçüncü kişi tarafından yapılması gereken, borçluya ait hak ve alacak var ise haciz gereği işlem yapmak, yok ise haczedilecek hak ve alacak bulunmadığını icra dairesine bildirmek olduğu- İİK.’nun 89. maddesinden farklı olarak, üçüncü kişinin, doğrudan İİK.’nun 78. maddesine göre istenen haciz nedeniyle, anılan işlemlerin dışında herhangi bir sorumluluğunun bulunmadığı- Üçüncü kişiye gönderilen haciz müzekkeresinin İİK.89. maddesindeki yazılı sonuçların doğmayacağı bu nedenle haciz müzekkeresinin iptalinin istenmesinde üçüncü kişinin hukuki yararı olmadığı- Alacaklı, borçlunun üçüncü kişi nezdindeki alacaklarının haczini İİK 89. maddesi kapsamında haciz ihbarnamesi ile talep edebileceği gibi üçüncü kişiye haciz müzekkeresi çıkarılmasını da talep edebileceği”⁷³
- “Alacaklının, borçlunun üçüncü kişi nezdindeki alacaklarının haczini İİK 89. maddesi kapsamında haciz ihbarnamesi ile talep edebileceği gibi, üçüncü kişiye haciz müzekkeresi çıkarılmasını da talep edebileceği- Haciz ihbarnamesinden (İİK. mad. 89) farklı olarak, haciz yazısına cevap verilmemesi halinde 3. kişinin zimmetinde sayılan bir alacağın olmadığı- Şikayetçinin haciz müzekkeresinin iptalini istemesinde hukuki yararının bulunmadığı”⁷⁴
- “Haciz yazısına cevap verilmemesi halinde, üçüncü kişi nezdinde kesinleşen haciz konusu bir alacak olmayacağı- Alacaklı vekili tarafından borçlunun hak ve alacaklarının haczinin talep edilmesi üzerine, icra müdürlüğünce üçüncü kişiye gönderilen yazı, İİK. mad. 78 kapsamında haciz müzekkeresi olup, üçüncü kişi aleyhinde İİK.nun 89. maddesindeki sonuçları doğurmayacağından, haciz müzekkeresinin iptalini istemesinde şikayetçinin hukuki yararının olmadığı”⁷⁵
- “Davacı bankaya icra dairesi tarafından gönderilen 04/02/2008, 05/03/2008 ve 17/04/2008 tarihli yazıların İİK’nın 78. maddesine göre gönderilmiş haciz

23982/1933 (www.e-uyar.com)

⁷¹ Bknz: 12. HD. 05.04.2005 T. 4205/7240; 29.03.2005 T. 2276/6602 (www.e-uyar.com)

⁷² Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra Hukukunda Haciz, 3. Baskı, 2016, s: 250 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, 3. Baskı, 2014, s: 1738 vd.

⁷³ Bknz: 12. HD. 20.06.2019 T. 8134/10731 (EK-30) (www.e-uyar.com)

⁷⁴ Bknz: 12. HD. 22.05.2017 T. 15624/7698 (EK-28) (www.e-uyar.com)

⁷⁵ Bknz: 12. HD. 12.04.2016 T. 29967/10736 (EK-31) (www.e-uyar.com)

müzekkereleri olduğu, İİK'nın 89. maddesindeki koşulları taşımayan haciz müzekkereleri nedeniyle anılan maddedeki sonuçlar doğmayacağından, diğer bir deyişle borç bankanın zimmetinde sayılmayacağından, davacının borçlu olmadığına tespitini talep etmekte hukuki yararı bulunmadığı, o halde, mahkemece davanın reddine karar verilmesi gerekirken; İİK'nın 78. maddesine göre gönderilen haciz yazısının, İİK'nın 89. maddesi kapsamında haciz ihbarnamesi kabul edilerek, yazılı gerekçe ile davanın kabulü yönünde hüküm kurulmasının usul ve yasaya uygun olmadığı”⁷⁶

- “Üçüncü kişiye gönderilen İİK'nun 78. maddesi kapsamında haciz müzekkeresinin, İİK'nun 89. maddesinde yer alan sonuçlarını doğurmayacağı”⁷⁷
- “İİK.'nun 78. maddesi gereği, 3. kişiye gönderilen yazı, haciz müzekkeresi olup, 3. kişi aleyhine İİK.nun 89. maddesindeki sonuçları doğurmayacağından iptalinin istenmesinde hukuki yararın olmadığı”⁷⁸
- “Üçüncü kişiye gönderilen müzekkereler 89/1 haciz ihbarnamesi mahiyetinde olmayıp, İİK.nun 78. maddesi kapsamında haciz müzekkeresi niteliğinde olduğundan, üçüncü kişinin, nezdinde borçlunun alacağı var ise haciz talebini yerine getirmesinin, aksi halde hiçbir işlem yapmamasının gerekeceği, bu durumda şikayetçiye gönderilen haciz müzekkereleri üçüncü kişi aleyhine İİK.nun 89. maddesindeki sonuçları doğurmayacağından iptalinin istenmesinde hukuki yararın olmayacağı”⁷⁹
- “Davacı tarafından haciz ihbarnamesi yerine, İİK'nın 89. maddesindeki koşulları taşımayan haciz yazısı gönderildiği, haciz müzekkeresi ile tıpkı haciz ihbarnamesi gönderilmiş gibi borçlunun mevduatının haczedilmiş sayılacağı, ancak banka mevduatı borca yeterli olmadığından ve haciz müzekkeresine dayalı olarak da sadece müzekkerenin ulaştığı tarihte mevcut durumla banka sorumlu olacağından muhtemel alacaklar açısından haciz müzekkeresinin sonuç doğurmayacağı, davalının haciz müzekkeresinin tebliğinden sonraki tutumu ve uyguladığı haciz işlemlerinin usul ve yasaya uygun olup, üçüncü kişi bankanın işlemleri sonunda davacının zarara uğraması sonucunu doğuran bir durumun mevcut olmadığı gerekçesiyle, davanın reddine karar verilmesinin yerinde olduğu”⁸⁰
- “Kural olarak (kira alacakları, istihkak alacakları dışında) ileri doğacak hak ve alacaklar için haciz ihbarnamesinin gönderilemeyeceği, İİK.'nun 89. maddesi uyarınca 3. kişiye, borçlunun ‘doğmuş ve doğacak’ hak ve alacaklarının haczi için haciz ihbarnamesi gönderilmesi halinde, üçüncü kişinin sorumluluğunun haciz ihbarnamesinin kendisine ulaştığı tarihteki mevcut fiili durumla sınırlı olduğu, bu aşamada doğması muhtemel hak ve alacağın 3. Kişilerce net olarak bilinmesi mümkün olmadığından haciz ihbarnamesinin ‘muhtemel alacaklar’ açısından sonuç doğurmayacağı; buna karşın borçlunun üçüncü kişiler nezdinde ileride doğması

⁷⁶ Bknz: 4. HD. 3.03.2016 T. 11619/2810 (EK-32) (www.e-uyar.com)

⁷⁷ Bknz: 12. HD. 23.02.2016 T. 29720/4863 (EK-33) (www.e-uyar.com)

⁷⁸ Bknz: 12. HD. 12.03.2015 T. 29276/5561 (EK-34) (www.e-uyar.com)

⁷⁹ Bknz: 12. HD. 10.03.2014 T. 4191/6659 (EK-35) (www.e-uyar.com)

⁸⁰ Bknz: 11. HD. 6.11.2013 T. 3277/19793 (EK-36) (www.e-uyar.com)

muhtemel alacaklarının haczinin ancak İİK.'nin 78. maddesi uyarınca gönderilecek 'haciz yazısı' ile mümkün olabileceği"⁸¹

- "Kural olarak (kira alacakları, istihkak alacakları dışında) ileri doğacak hak ve alacaklar için haciz ihbarnamesinin gönderilemeyeceği, İİK.'nin 89. maddesi uyarınca 3. kişiye, borçlunun 'doğmuş ve doğacak' hak ve alacaklarının haczi için haciz ihbarnamesi gönderilmesi halinde, üçüncü kişinin sorumluluğunun haciz ihbarnamesinin kendisine ulaştığı tarihteki mevcut fiili durumla sınırlı olduğu, bu aşamada doğması muhtemel hak ve alacağın 3. Kişilerce net olarak bilinmesi mümkün olmadığından haciz ihbarnamesinin 'muhtemel alacaklar' açısından sonuç doğurmayacağı; buna karşın borçlunun üçüncü kişiler nezdinde ileride doğması muhtemel alacaklarının haczinin ancak İİK.'nin 78. maddesi uyarınca gönderilecek 'haciz yazısı' ile mümkün olabileceği"⁸²

VIII- Haciz, haciz yazısının (haciz müzekkeresinin) icra dairesinde yazıldığı tarihte tamamlanmış olacağından, haciz yazısını tebellüğ eden üçüncü kişi konumundaki bankanın, 'mevduat üzerinde rehin ve hapis hakkı olduğunu' ileri sürmesi, "mahcuz mala istihkak iddiası" (İİK. mad. 99) niteliğindedir.⁸³

IX- Üçüncü kişi nezdindeki para alacağı üzerine konulan haczin ne kadar süreyle varlığını koruyabileceğine ilişkin bir hüküm İİK'te bulunmamaktadır. **Yargıtay**, İİK. mad. 106'da 'menkul mallar için öngörülen 6 aylık satış isteme süresinin, para alacakları bakımından, hacizden itibaren paranın istenmesi için gerekli azami süre olarak uygulanması gerektiğini' şu şekilde belirtmiştir:

- "Her ne kadar üzerine haciz konulmuş olan paraların paraya çevrilmesi söz konusu olmaz ise de, alacaklı tarafından haciz tarihinden itibaren bir yıllık (şimdi; altı aylık) süre içinde icra dosyasına getirilmemesi (istenmemesi) halinde, üzerlerindeki haczin kalkacağı"^{84 85}

X- Uygulamada çeşitli bankalar, kendilerine gönderilen "haciz ihbarnameleri" / "haciz yazıları (müzekkereleri)" üzerine genellikle şu şekilde gönderen icra dairelerine bilgi (cevap) vermektedirler:

- "Yukarıda dosya no.su yazılı haciz bildiriminiz, Genel Müdürlüğümüze tebliğ edilmiş olup, yapılan inceleme ve araştırma sonucu; 'a ait hak ve alacak bulunmamaktadır. Bilindiği üzere; haciz kararları borçlunun üçüncü şahıs nezdindenki mevcut ve bilinen hak ve alacakları üzerine uygulanabileceğinden, ileride doğacak hak ve alacaklar üzerine üye iş yeri hesaplarına gelecek pos bedelleri dışında haciz tatbiki mümkün değildir. Haciz ihbarnamenizdeki geri kalan hususlara itiraz ettiğimizi bilgilerinize sunarız."
- "Yukarıda dosya no.su yazılı haciz bildiriminiz, Genel Müdürlüğümüze tebliğ edilmiş olup, yapılan inceleme ve araştırma sonucu;

⁸¹ Bknz: 12. HD. 27.06.2012 T. 5507/22694 (EK-37) (www.e-uyar.com)

⁸² Bknz: 12. HD. 26.06.2012 T. 4894/22373 (EK-38) (www.e-uyar.com)

⁸³ Bknz: 12. HD. 05.12.2011 T. 8308/26324 (www.e-uyar.com)

⁸⁴ Bknz: 12. HD. 24.03.2011 T. 25735/4525 (EK-39) (www.e-uyar.com)

⁸⁵ MUŞUL, T. age. s: 335

.....'a ait şubemizde bulunan no.lu hesapta 6461,39 TL bulunmaktadır.

Mezkur meblağlar üzerinde daha önceden hacizler bulunmaktadır.

Söz konusu takyidatlardan sonra gelmek üzere mezkur meblağlar üzerine müdürlüğünüz adına haciz şerhi işlenmiştir.

Borçluya ait Bankamız nezdinde başkaca hak ve alacak bulunmamaktadır.

Mezkur meblağların aşağıda belirtilen tutarları üzerinde, müdürlüğünüz adına haciz şerhi işlenmiştir.

Bilindiği üzere haciz kararları, borçlunun üçüncü şahıs nezdindeki mevcut ve bilinen hak ve alacakları üzerine uygulanabileceğinden, ileride doğacak hak ve alacaklar üzerine üye iş yeri hesaplarına gelecek pos bedelleri dışında haciz tatbiki mümkün değildir.

Haciz ihbarnamenizdeki geri kalan hususlara itiraz ettiğimizi bilgilerinize sunarız.”

- “İlgide kayıtlı yazınızda adı geçen kişinin/kişilerin Bankamız nezdinde araştırması yapılmış olup,'nın herhangi bir hesap, hak ve alacağının bulunmadığı tespit edilmiş olduğundan, haciz talebinizin tatbik edilemediği hususu ile yine bilindiği üzere ilgili kanun hükümleri ve yerleşik Yargıtay kararları (Yargıtay 12. HD. 22.10.2004 T. 117928/22523 ve Yargıtay 12. HD. 15.06.2010 T. 27746/15309) gereğince haciz ihbarnamesi ve haciz kararı çerçevesinde üçüncü şahsın sorumluluğu, haciz bildirimimin kendisine tebliğ edildiği tarihteki mevcut durumla sınırlı olup, ileride doğacak ve doğması muhtemel bir hakkın üçüncü şahısça bilinmesi ve haczi mümkün değildir. Belirtilen nedenlerle ilgili yazınız içeriğinden mevcut ‘ileride doğacak hak ve alacaklar’ üzerine yönelik haciz tatbiki talebinize itiraz ederiz. İtirazen ve/veya cevaben bilgilerinize arz ederiz.
- “Haciz ihbarnameniz Genel Müdürlüğümüze 27.11.2019 tarihinde tebliğ edilmiştir. İlgili haciz ihbarnameniz nedeniyle tebliğ tarihi esas alınmak sureti ile bankamız nezdinde yaptığımız araştırma sonucunda, dosyanın borçlusu'nın, şubemizde no.lu 817,17 TL bakiyeli mevduat hesabına rastlanılmıştır. Başka herhangi bir hak ve alacağı mevcut değildir. Ancak, dosyanız borçlusunun bankamıza borçları/riskleri mevcut olup, ilgili sözleşmeler ve Medeni Kanun ilgili hükümleri uyarınca no.lu hesapta bulunan 7,50 TL'si üzerinde Bankamızın rehin, hapis, takas hakları bulunmaktadır. no.lu hesapta kalan 809,67 TL tutar üzerine haciz şerhiniz işlenerek Müdürlüğünüz adına blokeye alınmıştır. Ayrıca, no.lu hesapta bulunan tutarın 7,50 TL'si üzerine Bankamız rehin, hapis, takas ve mahsup haklarından sonra gelmek kaydı ile haciz şerhiniz işlenmiştir. Bakiye dosya alacağınız yönünden haciz tatbik imkanının bulunmadığını, doğacak hak ve alacaklarının tarafımızdan bilinmediğini, İşbu yazımızın tebliğ tarihi esas alınmak suretiyle yanıtlandığını bilgilerinize arz ederiz.”
- “İlgide kayıtlı haciz müzekkeresi/ihbarnamesi ile nezdinizdeki her türlü hak, alacak ve mevduatları üzerine haciz konulması talep edilen; Dosyanız borçlusu T.C. numaralı'nın haciz ihbarnamesinin tebellüğ edildiği tarihi/saati itibariyle, Bankamızın tüm şubeleri nezdinde yapılan araştırma neticesinde; herhangi bir hak, alacak ve mevduatına rastlanılmamıştır. Müdürlüğümüze gönderilen haciz müzekkeresinde/ihbarnamesinde nezdinizdeki hesapları üzerine haciz konulması talep edilen borçlu T.C. numaralı'nın şubemiz nezdinde bulunan

no.lu hesabında haciz müzekkeresinin tebellüğ tarihi/saati mevcut bulunan 426,06 TL üzerinde, haciz bloke kaydı mevcut olup, haciz konulan söz konusu tutara ilişkin Müdürlüğünüzce verilecek ikinci talimata göre işlem yapılacaktır.”

- “Dosyanız/daireniz borçlusunun/borçlularının şubelerimiz nezdinde herhangi bir hak ve alacağına rastlanılmadığından, haciz talebiniz yerine getirilememiştir. Ayrıca, haciz kararları borçlunun üçüncü şahıs nezdinde tebliğ tarihinde bilinen belirli ve mevcut bir alacak veya hukuki ilişkiden doğan alacaklarını kapsamakta olup, ümit ve ihtimale dayalı alacaklar bakımından haciz işlemi yapılamayacağından ihbarnamenize/tezkerenize bu nedenle de itiraz ederiz.”
- “İlgide kayıtlı yazınız Tarihinde genel müdürlüğümüze tebliğ edilmiştir. İİK. mad. 89 gereğince, Genel Müdürlük birimleri ve şubeler nezdinde haciz tebliğinde yer alan kimlik bilgileriyle birebir tutan kayıtlar üzerinden yapılan araştırma sonucunda, borçlu/borçlular adına hak ve alacak kaydına rastlanılmadığından, haciz şerhiniz işlenememiştir. Diğer taraftan, haciz kararları, borçlunun üçüncü şahıs nezdindeki mevcut ve bilinen alacakları üzerine uygulanabileceğinden, gelecekte doğup doğmayacağı bilinmeyen, ümit ve ihtimale dayalı hak ve alacaklar üzerine haciz tatbiki mümkün bulunmamaktadır. Bilgilerinize arz ederiz.”
- “İlgi yazınızda yer alan gerçek ve/veya tüzel kişilerin Bankamız şubesi nezdinde herhangi bir hesap/hak ve alacağı mevcut değildir. Bu sebeple hacziniz tatbik edilememiştir. Ayrıca; bahse konu hacziniz, aşağıdaki Yargıtay kararı gereği haciz müzekkeresinin bankaya ulaştığı tarihteki mevcut durumla (fiili durumla) sınırlı olacağından, ileride doğacak/doğması muhtemel bu hakkın, bu aşamada banka tarafından net olarak bilinmesi mümkün olmadığından, haciz talebiniz muhtemel alacaklar (bu tarihten sonra hesaba girecek olan meblağlar açısından) sonuç doğurmayacaktır. (Yargıtay 12. HD. 22.12.2004 T. 17928/22583) “Borçlunun muhtemel alacaklarının haczi –kural olarak- üçüncü şahıs nezdinde ileride doğacak muhtemel bir hakkın haczinin mümkün olmadığı: ‘Kural olarak ileride doğacak muhtemel bir hakkın haczi mümkün değildir. Üçüncü şahsa borçlunun nezdinde doğmuş ve doğacak hak ve alacaklarının haczi’ şeklinde haciz ihbarnamesini çıkarılması halinde, üçüncü şahsın sorumluluğu, haciz müzekkeresinin kendisine ulaştığı tarihteki mevcut durumla (fiili durumla) sınırlı olacağından, ileride doğacak, doğması muhtemel bu hakkın, bu aşamada üçüncü şahısça net olarak bilinmesi mümkün olmadığından, bu şekilde çıkarılan haciz ihbarnamesi ‘muhtemel alacaklar’ açısından sonuç doğurmaz.’ İtirazlarımız ile birlikte bilgilerinize arz olunur.”

XI- Yukarıda belirttiğimiz gibi⁸⁶; “uygulamayı en fazla yoran” konulardan olan, üçüncü kişiye (bankalara) ‘haciz ihbarnamesi’ (İİK. 89) ya da ‘haciz yazısı’ (İİK. 78) gönderilmesi, zaman zaman Yargıtay’ın çeşitli Daireleri arasında görüş ayrılığına da neden olmuştur.

Bankaya ister ‘haciz ihbarnamesi’ ister ‘haciz yazısı’ gönderilmiş olsun, bankanın her iki durumda da yapması gereken şey; bildirilen borçlunun bankada hak ve alacağı varsa bunun üzerine haciz koymak, eğer borçlunun bankada herhangi bir hak ve alacağı yoksa, durumu icra dairesine bildirmekten ibarettir.

⁸⁶ Bknz: Yuk. dipn. 6

Bankaya ‘*haciz yazısı*’ gelmiş ve banka süresi (7 gün) içinde icra dairesine “bildirilen borçlunun bankada mevduatı bulunmadığını” bildirmezse, o para bankanın zimmetinde sayılmaz...

Fakat, bankaya ‘*haciz ihbarnamesi*’ gönderilmiş ve banka süresi (7 gün) içinde gönderilen ‘birinci’ ve ‘ikinci’ haciz ihbarnamelerine itiraz etmez, ‘üçüncü’ haciz ihbarnamesi üzerine de 15 gün içinde ‘*menfi tespit davası*’ açmazsa, zimmetinde sayılan ‘ihbarnamede belirtilen borcu’ icra dairesine ödemeye mecbur kalır.

Banka, gerek gönderilen ‘*haciz yazısı*’ gerekse ‘*haciz ihbarnamesi*’ üzerine, bildirilen borçlunun hesabının bulunması halinde, bu hesap üzerine haciz koyarken ayrıca “*bu mevduat üzerinde rehin ve hapis hakkı bulunduğunu*” da ileri sürebilir. Bankanın bu beyanı ‘*mahcuz mala istihkak iddiası*’ (İİK. mad. 99) niteliğini taşır.
14.09.2021

Av. Talih UYAR
(Yaşar Ün. Huk. Fak. Öğr. Görv.)